

Numer
2(26)/2015
ISSN
2081-8033

Puls Regionu

LUBELSKI INFORMATOR UNIJNY

WYDARZENIE

**Piętnaście konkursów w 2015 roku.
Ruszyły pierwsze z nich**

ROZMOWA NUMERU

Ewa Rewakowicz: ZIT, nowy sposób na współpracę samorządów

STRONY EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

Gminy otrzymają pomoc na przygotowanie programów rewitalizacji

STRONY EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

**Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej.
Rekordowa skuteczność unijnego wsparcia w latach 2007–2013**

PROMOCJA

Kampania o naborach

Spis treści

Aktualności

[s. 4] Czy wiesz, że...

[s. 6]

Wydarzenie

[s. 6] Ruszyły pierwsze konkursy

[s. 9]

Rozmowa numeru

[s. 9] ZIT, nowy sposób na współpracę samorządów. Ewa Rewakowicz, dyrektor Biura Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych opowiada, jak Lublin i okoliczne gminy wspólnie wykorzystają ponad 100 mln euro z Regionalnego Programu Operacyjnego 2014–2020

Lubelski Informator Unijny „Puls Regionu”

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nakład: 3500 egz.

Wydawca: Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin

tel.: (81) 44-16-738, fax: (81) 44-16-740

drpo@lubelskie.pl, www.rpo.lubelskie.pl, www.facebook.com/rpowl

Redakcja: Paweł Florek – Oddział Komunikacji RPO, Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym

Współpraca: Oddział Komunikacji Społecznej Kancelarii Marszałka Województwa Lubelskiego, Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego, Departament Polityki Regionalnej, Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie, Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Lublinie, Urząd Miasta w Janowie Lubelskim, Fundacja „OIC Poland” w Lublinie

Fotografie niepodpisane: Don Brando Sp. z o.o. Lublin, www.istockphoto.com (str. 1 i 28)

Fotografie ze spisu treści: Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego: Oddział Komunikacji Społecznej, Wojtek Lembryk, Marcin Tarkowski; Don Brando Sp. z o.o. Lublin; www.istockphoto.com

Okładka: Kalendarz naborów wniosków na 2015 rok zakłada ogłoszenie 15 konkursów o dotacje z Regionalnego Programu Operacyjnego 2014–2020. Właśnie ruszyły pierwsze z nich. Szczegóły na str. 6–8. Źródło: www.istockphoto.com

Druk, skład i łamanie: PETIT Skład – Druk – Oprawa Wojciech Guz i Wspólnicy Spółka Komandytowa ul. Tokarska 13, 20-210 Lublin, tel.: (81) 744-56-59, fax: (81) 441-03-33 biuro@petit.lublin.pl, www.petit.lublin.pl

Dostęp elektroniczny: Archiwalne numery „Pulsu Regionu” znajdziesz na stronie www.rpo.lubelskie.pl w zakładce „Publikacje”

Twój pomysł, europejskie pieniądze

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
LUBELSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Publikacja finansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007–2013

Dobre praktyki

[s. 12] Być jak Zoom Natury

Strony Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

[s. 14] Gminy otrzymają pomoc na przygotowanie programów rewitalizacji

[s. 15] Środki unijne szansą na rozwój instytucji otoczenia biznesu

Strony Europejskiego Funduszu Społecznego

[s. 16] Outplacement i kształcenie ustawiczne

[s. 19] Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej

[s. 21] Lubelski rynek pracy pod lupą. Pora na wnioski

[s. 22] Kwestionariusz Istotnych Kompetencji w Poszukiwaniu Zatrudnienia

Między sąsiadami

[s. 24] Droga do lepszej współpracy prowadzi przez Lubelszczyznę

Promocja

[s. 26] Kampania o naborach

Fotogaleria

[s. 27] Piękniejszy Tomaszów Lubelski

Mieszkania socjalne w Kraśniku

Marzenia o własnych czterech kątach spełniło 57 rodzin z Kraśnika i okolic. We wrześniu władze miasta przekazały im klucze do mieszkań socjalnych. Każde składa się z pokoju, aneksu kuchennego i łazienki.

Mieszkania mieszczą się w byłym internacie. Budynek po generalnym remoncie jest największą bazą lokali socjalnych w Kraśniku. W mieszkaniach są pokój z aneksem kuchennym i łazienka. Wielodzietne rodziny otrzymały mają do dyspozycji większe lokum. Dlatego powierzchnia mieszkań jest zróżnicowana i wynosi od 20 do 50 m². Czysznik to niecałe 1 zł za metr kwadratowy. Lokale trzeba jeszcze umeblować i przygotować do zamieszkania. Podstawowe wyposażenie: kuchenka elektryczna, zlew, umywalka. Standard średni, ale nowy.

– *To pierwsza od wielu lat inwestycja w budownictwo socjalne w naszym mieście* – mówił burmistrz Mirosław Włodarczyk, podczas przekazywania kluczy. – *Dofinansowanie, jakie otrzymaliśmy, pozwoliło nam ją zrealizować,*

Fot. istockphoto.com

przeznaczając niewielki procent potrzebnych środków z budżetu miasta. Mam nadzieję, że rodziny zamieszkujące ten budynek znajdą tu prawdziwy dom – dodał.

W ramach inwestycji wartej 4,5 mln zł (85% kosztów pochodziło z Regionalnego Programu Operacyjnego 2007–2013), udało się nie tylko ocieplić, wymienić instalacje, okna i dach w budynku byłego internatu, ale także wybudować parking, chodniki, drogę dojazdową oraz zaprojektować tereny zielone.

Lubelskie promuje się w kraju i za granicą

Promocja produktów spożywczych wytwarzanych w regionie, ogólnopolska kampania billboardowa, akcje promocyjne w portach lotniczych oraz emisja spotu gospodarczego na antenie BBC – to jesienna odsłona kampanii promocyjnej.

1 października w całej Polsce zawisło 820 wielkoformatowych nośników. Kampania pod hasłem „Siła jest w nas!” ma zwrócić uwagę na województwo lubelskie, jako miejsce atrakcyjne nie tylko turystycznie i kulturowo, ale przede wszystkim gospodarczo. Miesięczna kampania swoim zasięgiem objęła Warszawę, Łódź, Kraków, aglomerację śląską, Poznań, Szczecin, Lublin, Wrocław, Rzeszów oraz Trójmiasto.

Kolejna odsłona promocji to budowanie wizerunku i rozpoznawalności produktów spożywczych pochodzących z regionu lubelskiego. Kampania ma zachęcać do kupowania oraz konsumpcji produktów wytwarzanych w województwie lubelskim, a także podkreślać, że Lubelszczyzna jest zagłębiem ekologicznej żywności. Lubelskie produkty będą promowane w 1000 sklepów. Na ekranach kin w regionie, m.in.: w Lublinie, Chełmie, Białej Podlaskiej, Opolu Lubelskim i w Kraśniku, a także na antenie TVP Lublin będzie wyświetlany spot reklamowy. Wykorzystane zostaną także billboardy, plakaty w sklepach spożywczych i ulotki.

Kolejne działania będą skierowane do pasażerów linii lotniczych, które oferują połączenia między wybranymi

Fot. UWVW

lotniskami a Lublinem. Do realizacji kampanii wybrano media elektroniczne 3 przewoźników: Ryanair, WizzAir oraz Lufthansa. Eventy zostaną przeprowadzone na 4 lotniskach, z których można dolecieć do Świdnika: Dublin, Sztokholm, Glasgow oraz Bruksela. Akcja promocyjna polega na dystrybucji 3 tys. wyjątkowych pakietów upominkowych zawierających przedsmak tego, co region oferuje turystom. Dystrybucji będzie towarzyszyć konkurs z nagrodami (vouchery o wartości 1 tys. zł na bilet lotniczy do Lublina w obie strony).

Założeniem kampanii w BBC News jest natomiast promocja województwa przez dwutygodniową emisję spotów gospodarczych oraz planszy reklamowych na antenie BBC News w kanałach: Europa, Azja i Pacyfik oraz Bliski Wschód.

Promocja regionu realizowana jest w ramach projektu *Marketing gospodarczy Województwa Lubelskiego*, dofinansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego 2007–2013.

Nowy inkubator przedsiębiorczości w Lublinie

Porady ekspertów, szkolenia, kompletnie wyposażone biura, atrakcyjne pożyczki, a wszystko pod jednym adresem. Przy Drodze Męczenników Majdanka w Lublinie otwarto Inkubator Przedsiębiorczości. To miejsce, gdzie mają wykluwać się nowe firmy lub dojrzewać raczkujące przedsiębiorstwa.

Inkubator Przedsiębiorczości otworzyła Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny. Aktualnie działa w nim już 9 firm z branży IT, medycznej czy energetycznej. To tutaj przedsiębiorcy, którzy rozpoczynają swoją przygodę z biznesem, mogą liczyć na wiele udogodnień. W ofercie są m.in. pożyczki ułatwiające założenie własnej firmy, doradztwo i szkolenia eksperckie, biura pod wynajem, obsługa księgową oraz kadrowo-płacowa. Szacuje się, że do 2020 roku dzięki tym ułatwieniom „przyjdzie na świat” ok. 30 nowych firm.

Inkubator chce zaangażować się także we współpracę z lubelskimi uczelniami, aby umożliwić młodym naukowcom komercjalizację wyników badań i tworzyć przedsiębiorstwa oparte na nowych, innowacyjnych technologiach. – *Musimy wykorzystać potencjał naszej lubelskiej nauki i budować partnerstwo biznesu między nią a biznesem* – podkreśla Henryk Łucjan, prezes Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny.

Inwestycja powstała przy wsparciu środków z Regionalnego Programu Operacyjnego. Jej koszt to blisko 10 mln zł, przy czym dofinansowanie wyniosło ponad 4 mln zł. Ciekawostką jest sam budynek inkubatora, który został wyposażony w małą instalację fotowoltaiczną. W efekcie produkuje prąd z promieni słonecznych. 162 ogniw fotowoltaicznych zostało zainstalowanych na części elewacji oraz dachu. Wytworzona energia elektryczna będzie wykorzystywana do własnych celów przez inkubator. Nadwyżka zostanie sprzedana do zakładu energetycznego.

Lubelszczyzna ma nową perłę turystyczną

Rodzinna ziemia Henryka Sienkiewicza – gmina Krzywda w powiecie łukowskim – została laureatką 12. edycji plebiscytu „Turystyczne Perły Regionu Lubelskiego”. Uroczyste wręczenie honorowego tytułu i statuetki odbyło się 6 października, podczas dorocznej Lubelskiej Gali Turystyki.

Część oficjalną otworzyła uroczystość wręczenia tytułu i statuetki *Turystycznej Perły Regionu Lubelskiego 2015*. Laureatem została gmina Krzywda w powiecie łukowskim. Wśród nominowanych znalazły się: Biszczka, Firlej, Janów Podlaski, Kodeń, Susiec, Wola Uhruska i Zwierzyniec. *Turystyczne Perły Regionu Lubelskiego* to plebiscyt promujący turystyczne i agroturystyczne gminy. Jego organizatorem jest Urząd Marszałkowski. Partnerują mu: Telewizja Lublin, Radio Lublin i Kurier Lubelski. O wyborze Perły decydują słuchacze Radia i czytelnicy Kuriera, który w tym roku oddali ponad 7,5 tys. głosów.

Podczas gali wręczono także nagrody laureatom ósmej edycji *Konkursu na Najlepszy Produkt Turystyczny Województwa Lubelskiego*, organizowanego przez Lubelską Regionalną Organizację Turystyczną pod patronatem lubelskich mediów: Dziennika Wschodniego, Radia Lublin i Telewizji Lublin. Kapituła wybrała najlepsze spośród 25 produktów zgłoszonych w pięciu kategoriach: impreza

turystyczna, obiekt, szlak, obszar i wydarzenie. Pierwsze miejsce przyznano projektowi *Zamość – Twierdza Otwarta*, drugie *Europejskiemu Festiwalowi Smaku w Lublinie*, a trzecie *Rodzinnemu Parkowi Tematycznemu „Magiczne Ogrody”* w Trzciankach koło Janowca. Zostały one zgłoszone do etapu ogólnopolskiego i mają szansę na zdobycie Certyfikatu POT. Dodatkowo zamojski projekt otrzymał również statuetkę *Turystycznej Perły*, honorową nagrodę Marszałka Województwa Lubelskiego. Nominowano go też do głosowania internautów na najlepszy turystyczny produkt Polski.

Plebiscyt *Turystyczne Perły Regionu Lubelskiego* jest współfinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego 2007–2013.

Ruszyły pierwsze konkursy

23 i 30 września Urząd Marszałkowski w Lublinie i Wojewódzki Urząd Pracy ogłosiły pierwsze otwarte nabory wniosków w nowym Regionalnym Programie Operacyjnym. W sumie jest ich siedem. Dotyczą m.in. gospodarki wodno-ściekowej, tworzenia żłobków i przedszkoli oraz programów pomagających znaleźć pracę. Do pozyskania jest ponad 274,5 mln zł. Mogą się o nie starać samorządy, organizacje pozarządowe, agencje zatrudnienia i pracodawcy.

– *Czekaliśmy na ten moment* – zgodnie przyznają gospodarze gmin, miast i powiatów z województwa lubelskiego. Ostatni unijny konkurs z Regionalnego Programu Operacyjnego, w którym po dotacje mogły startować samorządy, odbył się w 2012 roku. Samorządowcy zdążyli już więc zatęsknić za zewnętrznymi funduszami, dzięki którym mogli realizować najpilniejsze inwestycje.

– *Uruchamiamy nową edycję Regionalnego Programu Operacyjnego dla naszego województwa, którego wartość to ponad 2 mld euro. Do końca roku ogłosimy łącznie 15 naborów* – mówi Sławomir Sosnowski, marszałek województwa lubelskiego.

Do rozdysponowania będzie w nich prawie 800 mln zł. Konkursy zorganizują Urząd Marszałkowski (Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego – przyp. aut.), Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie oraz Wojewódzki Urząd Pracy.

Siedem konkursów na początek, z czego trzy na inwestycje

23 i 30 września Urząd Marszałkowski ogłosił siedem naborów wniosków w formie otwartych konkursów. W trzech będzie można otrzymać wsparcie na projekty inwestycyjne z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, tworzenia nowych lub modernizacji istniejących przedszkoli oraz, co jest nowością w Regionalnym Programie Operacyjnym 2014–2020, także żłobków i oddziałów żłobkowych. Konkursy ogłosił Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim.

Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków oraz systemów zaopatrzenia w wodę. O realizację tego typu przedsięwzięć będą mogły zabiegać samorządy, spółki komunalne oraz podmioty działające w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Władze województwa przeznaczyły na ten cel ponad 236 mln zł.

Środki z Regionalnego Programu Operacyjnego 2014–2020 mają ułatwić dostęp do żłobków, klubów dziecięcych

i oddziałów żłobkowych. Dotacje będą przyznawane na zakup wyposażenia oraz dostosowanie, adaptację lub modernizację infrastruktury niezbędnej do świadczenia usług opiekuńczych nad małymi dziećmi. Pula środków w konkursie to przeszło 16,5 mln zł. Obok samorządów, szansę na dofinansowanie zyskują organizacje pozarządowe oraz kościoły i związki wyznaniowe.

Więcej przedszkoli, szczególnie na obszarach wiejskich. Unijne dotacje mogą w tym pomóc. Konkretnie niemal 22 mln zł. Będzie można wykorzystać je na adaptację lub modernizację działających przedszkoli i punktów przedszkolnych. Możliwe będzie również dofinansowanie budowy nowych przedszkoli oraz zakup niezbędnego wyposażenia, ułatwiającego naukę najmłodszym mieszkańcom województwa. Konkurs skierowany jest m.in. do samorządów, organizacji pozarządowych oraz kościołów i związków wyznaniowych.

Nabory w ogłoszonych właśnie konkursach potrwać od 26 października do 7 grudnia 2015 r.

15 konkursów

zostanie ogłoszonych do końca roku w Regionalnym Programie Operacyjnym 2014–2020

Pomoc w znalezieniu pracy i nauce języków za unijne pieniądze

30 września Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego wspólnie z Wojewódzkim Urzędem Pracy ogłosiły cztery konkursy o dotacje z Regionalnego Programu Operacyjnego. Do pozyskania jest 115 mln zł. Środki pochodzą z Europejskiego Funduszu Społecznego, który obok Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zasila budżet RPO 2014–2020. Unijne wsparcie pomoże w znalezieniu zatrudnienia, umożliwi naukę języków obcych i obsługi komputera oraz ułatwi wychodzenie z bezdomności i ubóstwa.

– *Z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach nowego Regionalnego Programu Operacyjnego, uruchomiliśmy działania na aktywizację zawodową, łagodzenie skutków restrukturyzacji firm, edukację mieszkańców regionu w zakresie języków obcych i posługiwania się komputerem oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Łącznie*

► Naęczów ma jedną z najnowocześniejszych oczyszczalni ścieków na Lubelszczyźnie. To efekt dotacji z RPO 2007–2013. W nowym Regionalnym Programie Operacyjnym gminy nadal będą mogły pozyskiwać środki na projekty wodno-kanalizacyjne

do dyspozycji beneficjentów będzie 115 mln zł – informuje Sławomir Sosnowski, marszałek województwa lubelskiego.

W ogłoszonym przez Wojewódzki Urząd Pracy konkursie wsparcie otrzymają m.in. samorządy, niepubliczne agencje zatrudnienia i instytucje szkoleniowe. Zaproponowane przez nie projekty mają pomóc w znalezieniu zatrudnienia. W ich ramach możliwa będzie organizacja szkoleń, doradztwa zawodowego i psychologicznego, staży, a także finansowanie subsydiowanego zatrudnienia (w tym przypadku pracodawca nie ponosi kosztów zatrudnienia pracownika, ale pochodzą one z projektu – przyp. aut.), pokrycie kosztów dojazdu do pracy, a nawet zapewnienie środków na osiedlenie się w nowym miejscu pracy. W sumie do podziału będzie 30 mln zł.

Kolejne 50 mln złotych WUP przeznaczył na integrację osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym niepełnosprawnych. Pozyskane środki będzie można wykorzystać np. na stworzenie programów rehabilitacji społeczno-zawodowej prowadzonych w Zakładach Aktywizacji Zawodowej, Warsztatach Terapii Zajęciowej lub Centrach Integracji Społecznej. Aplikować mogą m.in. instytucje pomocy i integracji społecznej, organizacje pozarządowe, Ochotnicze Hufce Pracy i jednostki pomocy społecznej z Lubelszczyzny we współpracy z powiatowymi urzędami pracy.

Na dofinansowanie mogą liczyć również projekty, które zagwarantują najlepszy program pomocy dla osób zwolnionych z pracy lub zagrożonych utratą zatrudnienia. To tzw. outplacement, który może obejmować np. porady doradcy zawodowego i psychologa, szkolenia, staże i praktyki zawodowe. Nowością jest pojawienie się tzw. bonów na zasiedlenie. Umożliwiają one finansowanie z projektu kosztów zamieszkania pracownika w nowym miejscu pracy. Pula środków w konkursie, który zorganizuje Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego, wynosi 20 mln zł. Mogą się o nie ubiegać, np. samorządy, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową.

Ponadto Departament Wdrażania EFS zabezpieczył 15 mln zł na kształcenie mieszkańców województwa w zakresie znajomości języków obcych i obsługi komputera. Zadaniem instytucji mogących prowadzić zajęcia edukacyjne dla dorosłych z ICT i języków obcych, do których trafi wsparcie, będzie organizacja szkoleń językowych i komputerowych. Co ważne, każde z nich musi kończyć się wydaniem certyfikatu potwierdzającego

Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego/Wojtek Lembrzyk

zdobycie nowych kompetencji i umiejętności przez uczestników tych kursów.

Wnioski będą przyjmowane od 30 października.

Na dofinansowanie mogą liczyć projekty, które zagwarantują najlepszy program pomocy dla osób zwolnionych z pracy

Wnioski tylko cyfrowo

Unijne przepisy wprowadziły istotne zmiany w sposobie komunikowania się beneficjentów środków europejskich z instytucjami rozdzielającymi dotacje. Z końcem 2015 roku cała korespondencja dotycząca projektów dofinansowanych

► Przedszkole Artystyczne KOALA w Łukowie powstało dzięki wsparciu z poprzedniego RPO. W nowym programie regionalnym takich inwestycji będzie więcej

Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego/Wojtek Lembryk

Sprawdź, do których konkursów możesz aplikować. Wejdź na www.rpo.lubelskie.pl lub zeskanuj kod.

z Unii Europejskiej musi mieć jedynie postać elektroniczną, a nie jak dotąd głównie papierową. Dlatego Urząd Marszałkowski stworzył LSI2014, nowy system informatyczny Regionalnego Programu Operacyjnego 2014–2020.

Cyfryzacja oznacza, że już od momentu wypełnienia formularza z wnioskiem o dofinansowanie przez jego ocenę, przyznanie dotacji, proces rozliczania i kontroli, aż do ostatecznego zakończenia inwestycji wszelka korespondencja z instytucjami odpowiadającymi za RPO 2014–2020 będzie odbywała się wyłącznie drogą elektroniczną, z wykorzystaniem LSI2014.

Aktualnie trwają ostatnie testy systemu. Ten etap zakończy się przed rozpoczęciem pierwszych naborów.

WUP już ocenia

Ogłaszane teraz konkursy będą pierwszymi otwartymi naborami. Natomiast pierwszy zamknięty nabór został już zakończony. Był adresowany wyłącznie do Powiatowych Urzędów Pracy i Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie. Ogłosił go w lipcu tego roku Wojewódzki Urząd Pracy.

WUP przeznaczył w nim 38,3 mln zł na aktywizację zawodową, czyli zwiększenie szans na znalezienie pracy przez mieszkańców regionu. Wsparcie dotyczy szczególnie osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy: osób po 50. roku życia, kobiet, niepełnosprawnych, osób długotrwale bezrobotnych oraz niskowyzwalifikowanych.

Do WUP-u wpłynęło 21 wniosków. Formalny etap oceny zakończył się we wrześniu. Trzydzieści projektów zakwalifikowano do oceny merytorycznej. Kolejnych 8 wymaga jeszcze korekty lub uzupełnienia.

Paweł Florek

Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym

Kalendarz ogłoszonych konkursów

Konkurs/Działanie	Data ogłoszenia	Data rozpoczęcia naboru	Data zakończenia naboru
6.4 Gospodarka wodno-ściekowa	23 września 2015 r.	26 października 2015 r.	7 grudnia 2015 r.
9.1 Aktywizacja zawodowa	30 września 2015 r.	30 października 2015 r.	30 czerwca 2016 r.
10.2 Pogromy typu outplacement	30 września 2015 r.	30 października 2015 r.	30 czerwca 2016 r.
11.1 Aktywne włączenie	30 września 2015 r.	30 października 2015 r.	30 czerwca 2016 r.
12.3 Kształcenie ustawiczne w zakresie ICT i języków obcych	30 września 2015 r.	30 października 2015 r.	30 czerwca 2016 r.
13.2 Infrastruktura usług społecznych	23 września 2015 r.	26 października 2015 r.	7 grudnia 2015 r.
13.5 Infrastruktura przedszkolna	23 września 2015 r.	26 października 2015 r.	7 grudnia 2015 r.

ZIT, nowy sposób na współpracę samorządów

Ewa Rewakowicz, dyrektor Biura Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych opowiada, jak Lublin i okoliczne gminy wspólnie wykorzystają ponad 100 mln euro z Regionalnego Programu Operacyjnego 2014–2020

Fot. Biuro ZIT w Lublinie

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Trudna nazwa, ale opiera się na prostym schemacie, czyli współpracy. Czym konkretnie jest ZIT?

To zupełnie nowe narzędzie finansowe, oferowane samorządom w latach 2014–2020. Jego podstawą jest partnerstwo jednostek samorządu terytorialnego. W naszym przypadku mamy 16 gmin, które zdecydowały się współpracować w ramach tzw. Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego (LOF). Będą mogły one zrealizować wspólne inwestycje, zarówno te twarde, czyli infrastrukturalne, jak i miękkie, tzn. nakierowane głównie na rozwój lokalnych społeczności, ze środków unijnych dostępnych właśnie w ZIT.

Co odróżnia ZIT od powszechnie znanych konkursów o dotacje, w których przecież samorządy również mogą starać się o unijne wsparcie?

Po pierwsze musi istnieć partnerstwo. Po drugie ZIT to wyjście poza sztywne granice samorządu terytorialnego. Dotychczas każda jednostka, co do zasady, realizowała swoje indywidualne pomysły. Przekuwała je na projekty i starała się o dofinansowanie. Teraz, dzięki Zintegrowanym Inwestycjom Terytorialnym, możliwości oddziaływania projektów unijnych będą znacznie większe. Co to oznacza? Na przykład inwestycje związane z mobilnością i transportem, planowane do realizacji w formule lubelskiego ZIT, będą miały wpływ na poprawę jakości transportu na szerszym obszarze niż tylko pojedynczej gminy, choćby Lublina.

Wspomniała pani o obszarze, który obejmuje ZIT. To tzw. obszar funkcjonalny. W jego ramach działa aktualnie 16 samorządów. Dlaczego akurat tyle?

Aby gmina weszła do obszaru funkcjonalnego, musiała spełnić szereg kryteriów, np. charakteryzować się odpowiednią liczbą mieszkańców, odległością od stolicy województwa, czy poziomem rozwoju gospodarczego. Na bazie tych danych został stworzony LOF. W jego skład wchodzi 16 samorządów. Są to jednostki bezpośrednio sąsiadujące z Lublinem. Obszar Funkcjonalny musi bowiem funkcjonować w oparciu o miasto wojewódzkie, które jest jego rdzeniem. Oczywiście, współpraca między samorządami nie jest czymś nowym. Już w latach ubiegłych gminy wspólnie realizowały różne przedsięwzięcia, także te unijne. Po raz pierwszy mamy jednak do czynienia z sytuacją, gdy w porozumieniu uczestniczy aż kilkanaście gmin na równych prawach. Mimo, że Lublin jest liderem LOF to bez współpracy wszystkich partnerów nie byłoby mowy o zawiązaniu międzygminnego porozumienia oraz określenia jego granic i liczby członków.

Czy jakimś samorządowi odmówiliście dołączenia do LOF?

Nie mieliśmy takiego przypadku. Spotkaliśmy się z odwrotną sytuacją. Kilka jednostek, które nie w pełni spełniły kryteria kwalifikujące do LOF udało się jednak do niego włączyć po uzgodnieniach z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju. Przykładem jest Nałęczów, który bardzo chciał być w LOF. Pozostałe samorządy również widziały go w swoim składzie. Udało się i ostatecznie Miasto Nałęczów weszło do LOF.

Do Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego mogą dołączyć również przedsiębiorcy lub organizacje pozarządowe?

Międzygminne porozumienia mogły zawiązać wyłącznie samorządy. Mamy jednak świadomość, że gmina to jej mieszkańcy, firmy i organizacje, które działają na jej terenie. To one faktycznie tworzą społeczność LOF. Jej reprezentacją formalnie są wóldarze 16 gmin wchodzących do LOF. Krótko mówiąc, stronami porozumienia są samorządy i to one będą aplikowały o środki dedykowane lubelskiemu ZIT a pochodzące z EFRR na zadania inwestycyjne – infrastrukturalne, natomiast projekty współfinansowane z EFS w ramach środków ZIT, czyli projekty miękkie, będą mogły realizować nie tylko gminy należące do LOF, ale także inne instytucje i organizacje funkcjonujące na ich obszarze. Na projekty miękkie będą ogłaszane konkursy.

Lublin jest również członkiem Lubelskiego Obszaru Metropolitalnego. Jednak między nim, a LOF nie można postawić znaku równości.

Mówimy tu o dwóch różnych obszarach. Lubelski Obszar Metropolitalny jest większy. Ponadto ma inne zadania. LOF został powołany wyłącznie ze względu na ZIT. Takie są unijne wymogi. Są to, zatem dwa niezależne od siebie obszary w sensie realizacji zadań, choć oczywiście w dużej części pokrywają się terytorialnie.

Zintegrowana Inwestycja Terytorialna ma z góry wydzielony kawałek budżetu Regionalnego Programu Operacyjnego tylko dla siebie. Mówię o 105 mln euro. Czy wiadomo już jak zostaną rozdzielone te środki?

Faktycznie, są to pieniądze dedykowane dla ZIT. Pochodzą z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Ponad 93 mln euro zostanie przeznaczonych na inwestycje. Beneficjentami tych środków będą samorządy, członkowie LOF, które mają już plan jak je wydać. Przede wszystkim chodzi o projekty związane z transportem publicznym. Natomiast, jeśli mówimy o projektach miękkich, dofinansowywanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, jesteśmy na etapie zbierania pomysłów, które będzie można zrealizować w formule ZIT.

Projekty twarde, związane z inwestycjami, otrzymają środki bez konkursów. Natomiast miękkie odwrotnie. Trzeba będzie się o nie starać w konkursach?

Dokładnie tak. Ze względu na szerokie grono instytucji i organizacji, które mogą starać się o wsparcie z „efesowej” części budżetu ZIT na projekty miękkie będą organizowane konkursy. Ponadto będą musiały one uzupełniać się i zająć z projektami infrastrukturalnymi ZIT, wyłonionymi w uzgodnieniu wszystkich partnerów Zintegrowanej Inwestycji Terytorialnej.

Do tego, aby LOF mógł funkcjonować potrzebna była strategia. Czego konkretnie dotyczy?

Strategia to wizja tego, jak Lubelski Obszar Funkcjonalny będzie wyglądał za 5, czy 10 lat. Elementem strategii jest diagnoza, która mówi czego brakuje gminom należącym do LOF, jakie są ich wspólne potrzeby w zaspokojeniu, których mogą pomóc środki unijne pozyskane w ramach ZIT. Dokument pokazuje również wagi problemów, z którymi boryka się LOF i określa drogi, którymi powinniśmy pójść, aby rozwiązać te bolączki. Strategia jest więc kluczowym dokumentem, który z formalnego punktu widzenia pozwala członkom LOF aplikować po fundusze europejskie dostępne w ZIT.

Gdzie zatem LOF potrzebuje największego wsparcia?

Obok transportu publicznego i mobilności, jednym z najważniejszych obszarów wymagających dofinansowania jest rewitalizacja. W tym obszarze mamy zgłoszone dwa duże projekty. Pierwszy, to partnerski projekt złożony przez część samorządów należących do LOF. Dotyczy odnowienia budynków i przestrzeni publicznych w tych gminach.

Mimo, że Lublin jest liderem LOF to bez współpracy wszystkich partnerów nie byłoby mowy o zawiązaniu międzygminnego porozumienia

Autorami drugiego przedsięwzięcia są władze Lublina. W ramach ZIT chcą zrewitalizować centrum miasta, głównie Plac Litewski. Kolejny obszar to ochrona środowiska połączona z bioróżnorodnością. Tutaj także mamy dwa projekty. Lublinowi marzy się odnowienie Parku Ludowego, który miałby stanowić „zielone płuca” dla miasta i jednocześnie zapewniałby tereny zielone w sąsiedztwie centrum komunikacyjnego, którego budowa również planowana jest w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Natomiast pozostałe samorządy należące do Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego chciałyby zrealizować projekt „Zielony LOF”, dotyczący rewitalizacji przyrodniczej. Z diagnozy problemów i potrzeb LOF wyniknęła jeszcze potrzeba realizacji projektu dotyczącego cyfryzacji niektórych gmin będących w LOF, umożliwiającej m.in. dostęp do Internetu przez ich mieszkańców. Katalog projektów możliwych do dofinansowania w ramach ZIT z części Europejskiego Funduszu Społecznego jest znacznie szerszy. Obejmuje m.in. edukację, zdrowie i przedsiębiorczość.

Wynika z tego, że Lublin nie musi uczestniczyć w każdym projekcie ZIT. Równie dobrze, samorządy będące członkami LOF mogą dogadać się poza stolicą województwa i wspólnie rozwiązać problem występujący tylko na ich terenie.

Oczywiście. Przykładem jest projekt „Cyfrowy LOF”, w którym nie ma Lublina. Uczestniczą w nim tylko te samorządy, które mają problem związany z niewystarczającym dostępem do Internetu na swoim terenie. Wszystko mieści się jednak w ramach wspólnych uzgodnień stron porozumienia gmin LOF.

Czyli nie ma obawy, że Lublin zdominuje pozostałych partnerów?

Na pewno nie, ale z pewnością będzie największym beneficjentem środków pozyskanych z Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Żadna z gmin nie miała nic przeciwko takiemu rozwiązaniu. W przypadku ZIT nie mówimy o sprawiedliwym podziale funduszy, lecz o racjonalnym wydaniu tych środków. To logiczne. Przecież, jeżeli chcemy rozbudowywać infrastrukturę transportu publicznego to w pierwszej kolejności musimy stworzyć centrum komunikacyjne, park&drive'y i węzły przesiadkowe właśnie tutaj, w Lublinie. Dopiero ta infrastruktura będzie w stanie obsłużyć pasażerów przyjeżdżających do miasta. Dlatego mamy świadomość, że projekty zgłoszone przez Lublin będą najbardziej kosztochłonne. Jednak bez nich nie byłoby w ogóle możliwości pozyskania pieniędzy z ZIT przez pozostałe gminy Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Jak wygląda droga pozyskania dofinansowania z ZIT?

W pierwszej kolejności musieliśmy określić potrzeby i problemy gmin należących do LOF oraz przygotować propozycje projektów, które odpowiadałyby na te potrzeby. Zajęło nam to blisko rok. W tym czasie odbywały się spotkania i konsultacje. Ich owocem był wspólny wybór projektów, które mają rozwiązać najwięcej problemów samorządów należących do LOF. Oczywiście, musiały one mieścić się w budżecie ZIT. Jako Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, w lipcu ogłosiliśmy nabór projektów. Wybraliśmy 10 zidentyfikowanych wcześniej przedsięwzięć i oceniliśmy je pod kątem zgodności ze strategią ZIT. Następnie projekty znalazły się na liście projektów strategicznych, załączonej do strategii ZIT. W dalszej kolejności strategia łącznie z listą projektów została wysłana do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju oraz do Urzędu Marszałkowskiego. Aktualnie czekamy na jej zatwierdzenie. Jeśli odpowiedź będzie pozytywna i otrzymamy również zielone światło ww. urzędów, rozpocznie się

drugi etap wyboru projektów do dofinansowania. Będzie za niego odpowiadał Urząd Marszałkowski, który sprawdzi np. czy zgłoszone przez LOF inwestycje kwalifikują się do przyznania środków w ramach ZIT. Po tej ocenie dowiemy się, które z nich będą miały szansę na przyznanie wsparcia. Potwierdzeniem tego będzie podpisanie pre-umów, czyli umów wstępnych. To będzie sygnał dla gmin należących do LOF, że muszą jak najszybciej przygotować projekty do realizacji, czyli m.in. zgromadzić niezbędną dokumentację projektową. W momencie pełnej gotowości projektów, gminy złożą wnioski o dofinansowanie. Po ich weryfikacji i zatwierdzeniu, finalnie będą podpisywane umowy o dofinansowanie, za którymi popłyną pieniądze, niezbędne do wykonania tych przedsięwzięć.

Jest pani dyrektorem Biura ZIT. To nowa instytucja pośrednicząca w Regionalnym Programie Operacyjnym. Jakie są jej zadania?

Braliśmy udział w wyłanianiu inwestycji, które trafiły na listę projektów strategicznych dla ZIT. Aktualnie, zgodnie z porozumieniem podpisanym z Zarządem Województwa Lubelskiego, zajmujemy się koordynacją działań ZIT oraz monitorowaniem i pomocą w realizacji projektów dofinansowanych w ramach ZIT. Czuwamy m.in. nad tym, aby projekty były przygotowywane zgodnie z harmonogramami, będziemy dbali też o to, aby każda gmina zdążyła z przygotowaniem niezbędnych dokumentów, po to abyśmy byli gotowi do podpisania umów. Potem czeka nas opieka nad właściwą realizacją projektów. Do tego dochodzi również ciągła weryfikacja, czy projekty które otrzymają wsparcie wpisują się w zapisy strategii ZIT.

Wspieranie i pilnowanie działań 16 samorządów pewnie nie jest rzeczą łatwą?

Nie jest, ale z drugiej strony traktuję to, jako wyzwanie. Pracę w samorządzie utożsamiamy raczej z pracą na rzecz jednej jednostki. ZIT to zupełnie coś nowego. Wszyscy musimy się go nauczyć, choćby tego, że pracując tutaj muszą godzić interesy wszystkich partnerów należących do LOF.

Biuro ZIT mieści się w Lublinie. Pracuje w nim 9 osób. Wszystkie miały już do czynienia z funduszami unijnymi? Bezwzględnie. Mamy długoletnie doświadczenie w pracy z funduszami europejskimi. Wywodzimy się z komórek Urzędu Miasta Lublin, które na co dzień zajmują się pozyskiwaniem środków unijnych dla Lublina. Jedna osoba przeszła do nas z Urzędu Gminy Głusk, ale także dla niej fundusze nie są czymś nowym.

Rozmawiał Paweł Florek

Być jak Zoom Natury

► Zoom Natury w Janowie Lubelskim szybko stał się jednym z najchętniej odwiedzanych miejsc na Lubelszczyźnie. Jego powstanie było możliwe dzięki dotacji z Regionalnego Programu Operacyjnego 2007–2013

Fot. Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego/Wojtek Kornet

Z połączenia wizji, wiedzy, wysiłku i współpracy rodzi się wynik. Ten, w przypadku parku rekreacji Zoomu Natury, oznacza sukces. Projekt z Janowa Lubelskiego został właśnie nowym cudem Funduszy Europejskich.

Park rekreacji Zoom Natury otwarto w czerwcu. Szybko stało się jasne, że ten projekt swoją innowacyjnością wykracza daleko poza granice naszego województwa. Jeszcze przed jego powstaniem porównywano go do Centrum Nauki Kopernik w Warszawie. Teraz, gdy przyciąga tłumy turystów, nikt nie ma wątpliwości, że oba mają ze sobą wiele wspólnego.

– Nie ukrywam, że od początku zmierzaliśmy do tego, aby poprzez realizację projektu zaznaczyć obecność Janowa

Lubelskiego na turystycznej mapie Polski – mówi Krzysztof Kołtyś, burmistrz Janowa Lubelskiego.

Za przykładem Bałtowa

Położony w otoczeniu zalewu i lasów janowskich park łączy zabawę z edukacją. Oddziaływanie na wszystkie zmysły to jeden z jego atutów. Wykorzystanie multimedialnych, dźwiękowych, zapachów i interakcji z naturą ma pomóc

zwiedzającym w odkrywaniu bogatego świata fauny i flory Ziemi Janowskiej.

– *Nasze położenie, klimat, krajobrazy powodują, że mamy podstawy do rozwijania turystyki. Inspirowaliśmy się sukcesem Bałtowskiego Kompleksu Turystycznego, chociaż muszę zaznaczyć, że zrealizowaliśmy zupełnie odmienny projekt* – zapewnia Krzysztof Kołtyś.

Park oferuje kilka stref rekreacji, w których każdy znajdzie coś dla siebie. Cztery laboratoria naszpikowane nowoczesnymi rozwiązaniami technicznymi i multimedialnymi sprostają współczesnym oczekiwaniom. Poznajemy w nich rośliny i zwierzęta żyjące w okolicach Janowa Lubelskiego, ale nie tylko. Jednym z niezwyklej mieszkańców Zoomu Natury jest akсолotl, zwany różowym smokiem. To skrajnie zagrożony gatunek drapieżnego płaza, który na wolności występuje tylko w jeziorze Xochimilco w Meksyku.

– *Wiele interesujących akcentów sprawia, że Zoom Natury jest projektem innowacyjnym i wyróżniającym się na tle atrakcji turystycznych województwa lubelskiego. Stworzyliśmy dobry produkt z myślą o aktywnym, ciekawym świata odbiorcy, zielonych szkołach, młodzieży i rodzinach* – przyznaje gospodarz Janowa Lubelskiego.

Na 10 hektarach, obok laboratoriów, można korzystać z jednego z największych w Polsce parków linowych. Na gości czeka także ekstremalny zjazd z Wieży Mocy po 200-metrowej linii nad Zalewem Janowskim lub skok na Diabelskim Wahadle. Dla mniej wymagających są boiska sportowe, siłownie zewnętrzne lub po prostu plażowanie nad wodą. Część z tych atrakcji jest bezpłatna.

– *Zoom jest ulubionym miejscem do odpoczynku i relaksu dla dzieci, młodzieży i dorosłych z naszego powiatu. Magniezem, który do nas przyciąga, jest piękne i przyjaźnie urządzone otoczenie leśno-parkowe* – podkreśla burmistrz.

Wyróżniony w Warszawie Walory Zoomu Natury doceniło Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, przyznając nominację w konkursie Polska Pięknieje – 7 Cudów Funduszy Europejskich, w kategorii Edukacja. Ostatecznie projekt Janowa Lubelskiego, dofinansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego 2007–2013, okazał się najlepszy.

– *Uważam, że rywalizowaliśmy z najciekawszymi inwestycjami w Polsce. W finale konkurowały ze sobą trzy unijne inwestycje: Odbudowa i wprowadzenie nowych funkcji na terenie Szkoły Łacińskiej w Malborku, Rozbudowa Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego w Gdyni i Zoom*

Natury. Zakwalifikowanie się do ścisłej czołówki było dla nas szczególnym wyróżnieniem, a zwycięstwo potwierdziło, że nasz projekt jest unikatowy – nie kryje radości Krzysztof Kołtyś.

Wygrana ma ogromne znaczenie dla miasta. Jak podkreśla jego burmistrz, jest nie tylko motywacją do dalszej pracy, ale przede wszystkim podkreśleniem, że wykorzystane w trakcie powstawania Zoomu Natury doświadczenie i pomysły znalazły uznanie w oczach specjalistów, którzy wiedzą jak powinno się z głową gospodarować środkami unijnymi.

Wizja, wiedza, wysiłek i współpraca, które składają się na dobry wynik. To moja definicja sukcesu

Łowca nagród

Tytuł nowego cudu Funduszy Europejskich nie jest pierwszą nagrodą dla Janowskiego parku. Międzynarodowe uznanie zdobyła m.in. architektura Zoomu Natury. Mirosław Nizio, główny projektant parku, we wrześniu 2015 roku podczas gali European Property Awards otrzymał dwie nagrody. Jedną z nich dotyczyła Zoomu Natury. Janowski park rekreacji zdobył najwyższe wyróżnienie – 5 gwiazdek dla najlepszych w Europie obiektów Leisure Architecture.

– *Zoom pretenduje także do nagrody międzynarodowej International Property Award, która zostanie przyznana w grudniu 2015* – zdradza Kołtyś.

5 × W

Recepta na sukces Zoomu Natury kryje się za regułą 5W.

– *Wizja, wiedza, wysiłek i współpraca, które składają się na dobry wynik. To moja definicja sukcesu* – podkreśla Krzysztof Kołtyś.

Do tego burmistrz Janowa dodaje jeszcze pracę w zespole ludzi z wizją, wiedzą i doświadczeniem.

Plany na przyszłość

Władze miasta nie ukrywają, że park jeszcze nie raz zaskoczy swoich gości. Projekt będzie rozwijany pod kątem turystycznym. Chodzi nie tylko o edukację, ale także o część rekreacyjną.

– *Mogę zdradzić, że w przyszłym roku będziemy mogli zobaczyć kolejne innowacyjne pomysły. Liczę, że spotkają się z dużym zainteresowaniem* – kończy Krzysztof Kołtyś.

Paweł Florek

Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym

Na Mapie Projektów RPO zobaczysz więcej zdjęć i poznasz szczegóły projektu. Wejdź na www.mapa.rpo.lubelskie.pl lub zeskanuj kod.

Gminy otrzymają pomoc na przygotowanie programów rewitalizacji

Województwo Lubelskie przystąpiło do wartego ponad 6 mln zł projektu Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Jego celem będzie wsparcie samorządów lokalnych w przygotowaniu programów rewitalizacji. Bez tego dokumentu gminy nie mogłyby starać się o środki unijne na rewitalizację.

Rewitalizacja jest jednym z kluczowych obszarów, które będą wspierane z funduszy europejskich w latach 2014–2020. Kojarzy się głównie z odnowionymi centrami miast, parkami lub budynkami. Dzisiejsze podejście do rewitalizacji jest jednak znacznie szersze. Remont lub modernizacja przestrzeni publicznych będą tylko jednymi z elementów przyszłych projektów rewitalizacyjnych. Równie ważne będzie wsparcie dla mieszkańców najbardziej zdegradowanych części miast. To tam najczęściej kumulują się negatywne zjawiska – alkoholizm, przestępczość, czy wysokie bezrobocie.

Aby otrzymać środki unijne na pomoc tym kryzysowym obszarom, samorządy muszą przygotować lokalne programy rewitalizacji.

7 października władze województwa podpisały umowę z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju na realizację projektu, który będzie polegał na wsparciu gmin w opracowaniu lub aktualizacji programów rewitalizacji. Jego wartość to ponad 6,8 mln zł.

– Jest to pierwsza taka umowa w Polsce. Podobne zawrzemy ze pozostałymi samorządami wojewódzkimi. Wszystkie współfinansuje Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014–2020. Dążymy do tego, aby programy rewitalizacji obejmowały rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny. Połączenie tych elementów daje gwarancję, że zaniedbane obszary gmin otrzymają kompleksową ofertę pomocy w wychodzeniu z problemów, z którymi się borykają – mówił Marceł Niezgodą, wiceminister infrastruktury i rozwoju na spotkaniu z dziennikarzami.

W listopadzie Zarząd Województwa ogłosi konkurs, w którym o dotacje będą mogły ubiegać się samorządy z Lubelszczyzny. Otrzymane środki pomogą im w przygotowaniu lokalnych programów rewitalizacji. Posiadanie tego dokumentu będzie koniecznością w sytuacji, gdy gmina zainteresuje się zdobyciem funduszy na rewitalizację, m.in. z Regionalnego Programu Operacyjnego 2014–2020.

– W budżecie RPO na rewitalizację zarezerwowaliśmy 400 mln zł. O środki unijne na ten cel będzie można aplikować również w programach krajowych. Dzięki nim zdegradowane obszary naszych miast będą mogły zmienić swoje oblicze. Odnowienie tych terenów spowoduje np., że przedsiębiorcy chętniej zainwestują tam swój kapitał i stworzą nowe miejsca pracy – podkreślił Sławomir Sosnowski, marszałek województwa.

O dofinansowanie w konkursie może ubiegać się samodzielnie gmina miejska lub miejsko-wiejska. Pozyskane środki będzie można

wykorzystać m.in. na opłacenie ekspertów, którzy pomogą w opracowaniu lokalnego programu rewitalizacji. Dodatkowo gminy będą mogły skorzystać z pomocy Zespołu ds. rewitalizacji, który powoła Urząd Marszałkowski. Jego członkowie będą spotykać się z samorządami i udzielać bezpłatnych porad m.in. jak przygotować wniosek o przyznanie dotacji w konkursie. Ekspertki zespołu będą doradzać gminom także w trakcie opracowywania lub aktualizowania tych programów. Później zespół sprawdzi je i oceni.

Maksymalna wartość projektu w konkursie to 200 tys. zł. Gminy, które pozyskają te pieniądze, będą musiały zabezpieczyć min. 10% wkład własny. Pozostała część będzie pochodziła ze środków dotacji celowej przekazanej przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

– Zależy nam, aby dobrze przygotować gminy do opracowywania programów rewitalizacji. Zgodnie z umową z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju większość kosztów stworzenia tych dokumentów zostanie pokryta z funduszy unijnych. To poważna zachęta dla samorządów – zaznaczył Krzysztof Grabczuk, wicemarszałek województwa.

W poprzednim Regionalnym Programie Operacyjnym zrealizowano 49 inwestycji związanych z rewitalizacją. Ich wartość przekroczyła 392 mln zł, natomiast dofinansowanie wyniosło ponad 231 mln zł.

Paweł Florek

Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym

20%
tyle terenów miejskich w Polsce,
według szacunków MIR,
jest zdegradowanych

Środki unijne szansą na rozwój instytucji otoczenia biznesu

Obecnie prowadzenie działalności gospodarczej w dużej mierze wiąże się z koniecznością korzystania z rozmaitych usług: finansowych, doradczych czy informatycznych. Co więcej, właściciele przedsiębiorstw coraz częściej napotykają na problemy wynikające z niejasnych uregulowań prawnych. W pokonywaniu tych barier pomagają instytucje otoczenia biznesu (IOB) – bardzo wyraźny a zarazem trwały element procesu wspierania przedsiębiorczości regionalnej.

Instytucje otoczenia biznesu za priorytet stawiają sobie przede wszystkim pomoc w kreowaniu nowych przedsiębiorstw, racjonalizowaniu efektywności oraz innowacyjności, modernizowaniu potencjału finansowego, jak i nadawaniu kształtu wartości ludzkiego kapitału. W zakresie swoich działań dysponują bezdyskusyjną mocą wpływającą na aranżację współczesnej kultury biznesowej szerzonej wśród przedsiębiorców.

Zgodnie z definicją jednostki te nie funkcjonują dla zysku bądź też przeznaczają zysk na cele statutowe. Działania instytucji otoczenia biznesu służą przede wszystkim tworzeniu dogodnych warunków dla rozwoju innowacyjności i przedsiębiorczości. Dysponują wieloformatową bazą techniczną, materialną, odpowiednimi zasobami ludzkimi, a także posiadają niezbędne kompetencje usług na rzecz sektora MŚP. Wszystko po to, by móc wyjść naprzeciw wyzwaniom postawionym przez otoczenie społeczne oraz gospodarcze.

Ze względu na szeroki zakres możliwości wsparcia oferowanego przez instytucje otoczenia biznesu, istnieje kilka form prawnych ich działalności:

- » agencje rozwoju regionalnego i lokalnego,
- » izby i stowarzyszenia zrzeszające przedsiębiorców, np. izby gospodarcze, przemysłowe i handlowe,
- » instytucje wspierające przedsiębiorczość, m.in. inkubatory i akceleratorzy przedsiębiorczości, podmioty wspierające firmy typu spin-off i spin-out, parki przemysłowe, technologiczne, naukowo-technologiczne, centra doskonałości, centra zaawansowanych technologii (działające jako instytucje wspierające zaplecze badawczo-rozwojowe), ośrodki innowacyjności,
- » jednostki organizacyjne administracji publicznej nastawione na wspieranie rozwoju gospodarki regionalnej/ lokalnej.

W nowym Regionalnym Programie Operacyjnym również zostało przewidziane wsparcie dla instytucji otoczenia biznesu, którego będzie udzielała Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie. O dofinansowanie dla ww. jednostek będzie można się starać

Działania IOB służą przede wszystkim tworzeniu dogodnych warunków dla rozwoju innowacyjności i przedsiębiorczości

w ramach działania 1.4 *Transfer technologii i komercjalizacja badań* oraz działania 3.4 *Dostosowanie oferty instytucji otoczenia biznesu do potrzeb rynku*. Głównym celem działania 1.4 *Transfer technologii i komercjalizacja badań* jest utworzenie platformy współpracy pomiędzy sferą biznesu i nauki w świetle kreatywnego oraz produktywnie funkcjonującego modelu brokerów innowacji. Brokerzy innowacji, jako spajające ogniwo między nauką i biznesem, będą zobligowani do zagwarantowania właściwego przepływu informacji pomiędzy tymi dwoma środowiskami, a także identyfikacji potrzeb przedsiębiorców oraz potencjału rynku gospodarczego.

Celem działania 3.4 *Dostosowanie oferty instytucji otoczenia biznesu do potrzeb rynku* jest natomiast ułatwienie dostępu przedsiębiorstwom z sektora MŚP prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa lubelskiego do wysokospecjalistycznych usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu. Tą drogą będzie można pozyskać środki unijne na podniesie jakości usług doradczych do standardów międzynarodowych lub dostosować infrastrukturę IOB do potrzeb przedsiębiorstw.

Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie ma zamiar uruchomić nabory na te działania w przyszłym roku. Z możliwościami oraz warunkami aplikowania można zapoznać się na stronie internetowej www.rpo.lubelskie.pl. Informacji udzielamy również w Punkcie Kontaktowym RPO przy LAW P, ul. Wojciechowska 9a w Lublinie lub pod numerami telefonów (81) 462-38-12, (81) 462-38-31. Punkt pracuje od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30–15.30.

Sylwia Szczesna

Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości

Outplacement i kształcenie ustawiczne

Departament Wdrażania EFS UMWL planuje ogłosić w bieżącym kwartale 2 konkursy w ramach działań 10.2 i 12.3, poświęconych outplacementowi, teleinformatyce i językom obcym. Dofinansowanie ze środków publicznych – bez wkładu własnego – wyniesie odpowiednio 20 i 15 mln zł, a minimalna wartość projektów w obu przypadkach to 100 tys. zł.

– *Outplacement to program aktywizacji zawodowej osób, u których doszło do rozwiązania stosunku pracy z przyczyn zakładu pracy. Chodzi o ludzi zarówno w stanie rozwiązania*

umowy, jak i zagrożonych wypowiedzeniem – mówi Iwona Nakielska, dyrektor Departamentu Wdrażania EFS. – *Zawiera on szeroki zakres pomocy, obejmujący doradztwo zawodowe, poradnictwo psychologiczne, pośrednictwo pracy, szkolenia, kursy, studia podyplomowe, staże, praktyki zawodowe, subsydiowane zatrudnienie, bony na zasiedlenie i dodatek relokacyjny* – dodaje.

Wsparcie na tego typu działania w przypadku instrumentów finansowych otrzymać mogą podmioty wdrażające taki instrument, które spełniają kryteria wymienione w rozporządzeniu delegowanym nr 480/2014.

W pozostałych formach wsparcia: dotacji bezwrotnych, szkoleń/doradztwa/mentoringu w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej będą to: jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, w szczególności urzędy pracy; osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, w szczególności organizacje pozarządowe, partnerzy społeczno-gospodarczy; osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych.

Grupa docelowa

- » pracownicy przewidziani do zwolnienia i/lub zagrożeni zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
- » osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu.

Jednocześnie pracownicy przewidziani do zwolnienia mogą stanowić maksymalnie 10% grupy docelowej.

– *Maksymalny poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu, obejmujący środki unijne i ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję, wynosi 95%* – dodaje Nakielska.

Minimalny wkład własny dla projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie z programem pomocowym pomocy

► Z pomocy funduszy unijnych skorzystało już wiele przedsiębiorstw i ich pracowników. Projekt Wykwalifikowany Pracownik Twoim Kapitałem, Fundacja Inicjatyw Lokalnych

Fot. Przemysław Gąbka

► Grupa 50+ znów może liczyć na wsparcie. Projekt LUBKON program zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw z województwa lubelskiego. Gmina Końskowola. Pożóg Stary

Fot. Przemysław Gąbka

publicznej, zaś dla projektów nią nieobjętych i objętych pomocą *de minimis* wynosi 5%.

Minimalna wartość projektów to 100 tys. zł, maksymalnego pułapu nie ma.

Skuteczność realizacji projektu: wymaganym jest, by 50% osób, które zakończyły udział w projekcie, podjęło lub kontynuowało zatrudnienie.

– Projekt zakłada objęcie wszystkich uczestników Indywidualnymi Planami Działania (IPD), zgodnie ze standardem określonym w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – kontynuuje dyrektor Nakielska. – Uczestnicy zostaną też objęci co najmniej dwoma formami wsparcia dostosowanymi do indywidualnych potrzeb odbiorców, a wszystkie szkolenia w ramach projektu zakończą się uzyskaniem dokumentu potwierdzającego zdobyte kompetencje i/lub kwalifikacje uczestników.

Założone w ramach projektu staże/praktyki zawodowe muszą być powiązane ze szkoleniami w ramach projektu oraz trwać przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

Cross – financing i zakup środków trwałych

a) projekt nie uwzględnia wydatków objętych zakresem pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (cross-financingu);

b) zakup środków trwałych w projekcie może dotyczyć wyłącznie kategorii wydatków związanych z zapewnieniem realizacji zasady równości szans osób z niepełnosprawnościami.

Kryteria premiujące

- » Zakres wsparcia – Projekt zakłada organizację form wsparcia prowadzących do nabycia, podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych/doświadczenia zawodowego zgodnych ze zidentyfikowanymi potrzebami pracodawców z regionu działających w sektorze zielonej gospodarki (poza rolnictwem), tj. sektory związane z transportem zbiorowym, odnawialnymi źródłami energii, budownictwem oraz gospodarką odpadami.
- » Skuteczność realizacji projektu – W ramach projektu po opuszczeniu programu co najmniej 55% osób, które zakończyły udział w projekcie, podejmie lub będzie kontynuować zatrudnienie.
- » Struktura grupy docelowej – Grupę w projekcie stanowi co najmniej w 40% osoby o niskich kwalifikacjach i/lub osoby w wieku 50 lat i więcej.

Projektodawca składa nie więcej niż dwa wnioski o dofinansowanie projektu w ramach danej rundy konkursowej.

Fot. Przemysław Gabka

► Osoby zagrożone utratą pracy będą mogły liczyć na pomoc. Projekt Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny „Wyższe kwalifikacje zawodowe”

Środki unijne na naukę języków i obsługi komputera

– Działanie 12.3 koncentruje się na kształceniu ustawicznym osób dorosłych (grupa 25+) o niskich kwalifikacjach – mówi dyrektor Nakielska. – Są to szkolenia z zakresu ICT oraz językowe, w obu przypadkach zakończone procesem certyfikacji. Pieniądze na prowadzenie szkoleń otrzymać mogą wszystkie podmioty mające możliwość prowadzenia oferty edukacyjnej dla osób dorosłych w wymienionych zakresach oraz podmioty uprawnione do potwierdzania w nich umiejętności.

Identyfikacja potrzeb uczestników

Rekrutacja obejmuje diagnozę potrzeb szkoleniowych uczestników projektu pod kątem ich stanu wiedzy/kompetencji/umiejętności w zakresie ICT i języków obcych.

Liczebność grupy docelowej: Projekt zakłada objęcie wsparciem minimum 100 osób.

Skuteczność szkoleń językowych: W wyniku realizacji projektu co najmniej 70% osób objętych wsparciem osiągnie pełen poziom kompetencji językowych, zgodny z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego (tj. A, B, C).

Skuteczność szkoleń w zakresie ICT: W wyniku realizacji projektu co najmniej 70% osób objętych wsparciem uzyska certyfikat zewnętrzny potwierdzający kompetencje cyfrowe.

Cross-financing i zakup środków trwałych

- a) projekt nie uwzględnia wydatków objętych zakresem pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (cross-financingu);
- b) typ projektu nr 2 (szkolenia w zakresie języków obcych zakończone procesem certyfikacji) nie uwzględnia zakupu środków trwałych;
- c) w projekcie obejmującym zakresem wsparcia szkolenia w zakresie ICT (typ projektu nr 1) zakup środków trwałych może dotyczyć wyłącznie kategorii wydatków związanych z zapewnieniem realizacji zasady równości szans osób z niepełnosprawnościami.

Kryteria premiujące

» Struktura grupy docelowej: Grupę docelową stanowią w co najmniej 20% osoby z niepełnosprawnościami. Grupę docelową stanowią w co najmniej 30% osoby w wieku 50 lat i więcej.

Projektodawcy zobligowani są do wniesienia 10%-ego wkładu własnego. Podobnie jak w poprzednim działaniu minimalna wartość projektu wynosi 100 tys. zł, górnego pułapu także nie ma.

Wszystkie projekty powinny być realizowane na terenie województwa lubelskiego.

Adam Piejko

Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego

Więcej informacji można otrzymać w Punkcie Kontaktowym Departamentu Wdrażania EFS

ul. Czechowska 19, pok. 1

20-072 Lublin

tel. (81) 441 68 43

Bezpłatna infolinia EFS 800 888 337

fax: (81) 441 68 53

e-mail: efs@lubelskie.pl

Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej – rekordowa skuteczność unijnego wsparcia w latach 2007–2013

Pomoc finansowa na założenie własnej firmy była w poprzednim okresie programowania nie tylko bardzo popularną, ale i niezwykle efektywną formą wsparcia. Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia to jeden kluczowych obszarów rozwoju lubelskiego rynku pracy.

POKL w liczbach

Według danych na koniec I półrocza 2015 r., bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej dostało blisko 15 tys. osób, co stanowi 157% zakładanej do osiągnięcia wartości wskaźnika w odniesieniu do całego ubiegłego okresu programowania (lata 2007–2013). Wysoka wartość osiągniętych wskaźników wynika z bardzo dużego zainteresowania potencjalnych uczestników projektu dotacjami na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Biorąc pod uwagę zrealizowane dotychczas projekty, zainteresowanie grup docelowych znacznie przewyższało dostępne w ramach działania środki. Nie odnotowano do tej pory projektu, w którym nie zostałyby osiągnięte założone wskaźniki dotyczące liczby udzielonych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W projektach realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013 w województwie lubelskim przyznano ponad 9 tys. dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Oznacza to, że średnio było ich ok. 1,8 tys. rocznie.

Osoby, które nie prowadziły działalności gospodarczej minimum na 12 miesięcy przed przystąpieniem do projektu, mogły ubiegać się o dotacje na założenie własnej

firmy na dwa sposoby. Punktem wyjścia obu tych dróg był Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie pełniący funkcję Instytucji Wdrażającej (Instytucji Pośredniczącej II stopnia), m.in. w ramach Priorytetu VI Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013.

Pierwszą możliwością były projekty realizowane w ramach Działania 6.2 *Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia*. Realizatorami projektów były w tym przypadku głównie fundacje, stowarzyszenia i firmy szkoleniowe, które zostały wysoko ocenione w konkursach ogłaszanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie. Drugą drogą były unijne środki przydzielane przez powiatowe urzędy pracy z terenu województwa lubelskiego w ramach Poddziałania 6.1.3 *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych*. W ten sposób, dzięki dodatkowemu zastrzykowi unijnych środków, powiatowe urzędy pracy zyskiwały możliwość objęcia wsparciem szerszej grupy osób bezrobotnych, pozostających w ich ewidencji.

Zdecydowana większość (81,3%) środków została rozdysponowana przez powiatowe urzędy pracy z terenu województwa lubelskiego. Przeważająca ilość uczestników

► Założenie własnej firmy jest jednym ze sposobów na wyjście z bezrobocia. Dzięki środkom unijnym w latach 2007–2013 dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej w województwie lubelskim otrzymało blisko 14,5 tys. osób

Fot. istockphoto.com

Działanie 6.1.3 realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy	
Nazwa wskaźnika	Wartość osiągnięta
Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne dotacje	11 776
» w tym liczba osób w wieku 15–24 lata	2 493
» w tym liczba osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	7 897
a) w tym liczba osób niepełnosprawnych	205
b) w tym liczba osób długotrwale bezrobotnych	3 820
c) w tym liczba osób z terenów wiejskich	5 307
» w tym liczba osób w wieku 50–64 lata	1 009
Działanie 6.2	
Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne dotacje	2 711
» w tym liczba osób w wieku 15–24 lata	564
» w tym liczba osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	1 590
a) w tym liczba osób niepełnosprawnych	257
b) w tym liczba osób długotrwale bezrobotnych	441
c) w tym liczba osób z terenów wiejskich	1 255
» w tym liczba osób w wieku 50–64 lata	328

Dane za: Sprawozdanie WUP w Lublinie za I półrocze 2015 r.

projektów (58,7%) nie zdecydowałyby się na rozpoczęcie działalności bez wsparcia finansowego. Jedynie co trzeci uczestnik projektu (36,6%), który otrzymał dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej, założyłby ją także wtedy, gdyby nie otrzymał wsparcia finansowego.

Trwałość przedsiębiorstw powstałych dzięki dotacjom

Aby zobrazować trwałość nowopowstałych firm założonych dzięki unijnym dotacjom, warto zwrócić uwagę, że wśród uczestników, którzy pół roku po zakończeniu udziału w Programie prowadzili własne firmy, rok później nadal prowadziło je od 78% do 80% z nich (w zależności od badanego okresu). Półtora roku od rejestracji działalności nadal funkcjonowało 68% firm, zaś po 3 latach – 56%. Dotacje cechowały się stuprocentową skutecznością do roku od rejestracji firmy, tj. w okresie obowiązkowej trwałości. Po upływie tego okresu firmy założone dzięki unijnemu wsparciu cechują się trwałością podobną do ogółu firm w Polsce, ale niższą u osób, które były długotrwale bezrobotne.

Kontynuacja wsparcia w latach 2014–2020

Korzystając z dotychczasowych doświadczeń wdrażania i realizacji projektów oraz mając na uwadze skuteczność wspierania przedsiębiorczości i samozatrudnienia, planowana jest kontynuacja programu. W kolejnej perspektywie

unijnej, takie wsparcie będzie w naszym regionie realizowane w ramach Działania 9.3 *Rozwój przedsiębiorczości* Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020.

Bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej będzie obejmować:

- » szkolenia oraz doradztwo (indywidualne i grupowe) umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej,
- » przyznanie środków finansowych w postaci dotacji bezzwrotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- » wsparcie pomostowe (niefinansowe oraz finansowe).

W okresie programowania na lata 2014–2020 w województwie lubelskim instytucją pośredniczącą w ramach Działania 9.3 RPO WL będzie Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego, ul. Czechowska 19, 20-072 Lublin, tel. 81 441 68 43. Zgodnie z przyjętym *Harmonogramem naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020 na 2015 rok*, ogłoszenie pierwszego konkursu w ramach Działania 9.3 *Rozwój przedsiębiorczości* planowane jest na IV kwartał tego roku.

Olga Zalewska

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

Lubelski rynek pracy pod lupą. Pora na wnioski

Dobiega końca okres realizacji projektu *Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy – kontynuacja*, realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie od 2013 roku. Obserwatorium to przede wszystkim projekt badawczy. Od początku jego realizacji powstało 15 raportów z badań, przeanalizowano 43 tys. ogłoszeń pracy, przebadano prawie 6 tys. respondentów.

Najważniejszy cel jaki postawiliśmy sobie, poza uzyskaniem rzetelnej wiedzy o rynku pracy województwa lubelskiego, to skuteczne upowszechnianie wyników zrealizowanych badań. Takie podejście zostało wypracowane w rekomendacjach z badań poprzedniej edycji projektu. Zgodnie z nimi często najważniejszym problemem na rynku pracy jest nie tylko brak wiedzy o sytuacji na rynku pracy, ułatwiającej poruszanie się po nim, ale nawet brak wiedzy na temat źródeł tych informacji. Zatem postanowiliśmy, na tyle na ile jest to możliwe w projekcie badawczym, podjąć zadanie dotarcia do bezpośrednich użytkowników wyników zrealizowanych badań.

Pierwszym z przedsięwzięć były warsztaty wiedzy o rynku pracy, na które zaprosiliśmy uczniów, studentów i nauczycieli. Podczas warsztatów uczestnikom przedstawione zostały najważniejsze wyniki badań, a także usługi jakie świadczą instytucje rynku pracy. Efektem warsztatów są wypracowane rekomendacje dotyczące modelu współpracy pomiędzy uczniami, władzami szkół i pracodawcami, który mógłby zaowocować wspieraniem młodych ludzi w przechodzeniu na rynek pracy.

Z kolei *Badania i analizy rynku pracy województwa lubelskiego* to czasopismo internetowe. Celem opracowania tego wydawnictwa było włączenie różnych grup tematycznych w obszar wiedzy o rynku pracy. Aby pokazać szerszą perspektywę rynku pracy, w szczególności gospodarczą i ekonomiczną zaprosiliśmy do współpracy przedstawicieli środowisk naukowych z całego województwa, którzy mieli okazję podzielić się prowadzonymi przez siebie badaniami i analizami. Czasopismo było pobrane przez kilkuset użytkowników.

Najważniejsze z punktu widzenia badań rynku pracy przedsięwzięcie to powstanie portalu Wirtualny Doradca (wirtualnydoradca.wup.lublin.pl). Jest to kompendium wiedzy z wszystkich badań Obserwatorium. Jest skierowany przede wszystkim do osób, które planują rozpoczęcie kolejnego etapu kształcenia i poszukują informacji na temat kariery osób, które taki kierunek już ukończyły. Mogą z niego również korzystać osoby, które z różnych

► Warsztaty wiedzy o rynku pracy dla uczniów i studentów

Fot. WUP w Lublinie

powodów chcą się przekwalifikować a także wszystkie osoby zainteresowane ścieżkami zawodowymi osób spełniających określone kwalifikacje. Jego najważniejszą zaletą jest dostarczanie precyzyjnych, krótkich informacji szytych na miarę użytkownika. Do końca czerwca zarejestrowano prawie 700 użytkowników portalu.

Aby mieć możliwość przekazywania wiedzy o rynku pracy w jak najbardziej przyjazny dla odbiorców sposób powstał również cykl filmów. Każdy z wyprodukowanych odcinków dotyczy innego tematu poruszanego w badaniach i daje okazję do wypowiedzi osób, które z analizowaną w badaniu problematyką spotykają się na co dzień. Wszystkie odcinki zostały przekazane do szkół w województwie lubelskim a także są dostępne na stronie www.lorp.wup.lublin.pl.

Kilka lat pracy Obserwatorium zaowocowało jak widać wieloma przedsięwzięciami upowszechniającymi opracowane informacje o rynku pracy, mające charakter zarówno diagnoz jak i prognoz. Zgodnie z naszym przekonaniem, że to rzetelna wiedza powinna być podstawą do podejmowania decyzji dotyczących rynku pracy, zarówno w skali makro i mikro, zamykamy projekt z poczuciem, że daliśmy solidne podstawy zarówno instytucjom jak i pojedynczym osobom do poprawy sytuacji na rynku pracy.

Karolina Sokolińska

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

Kwestionariusz Istotnych Kompetencji w Poszukiwaniu Zatrudnienia –

innowacyjna metoda pomiaru kompetencji w poszukiwaniu zatrudnienia u bezrobotnych absolwentów szkół wyższych

Osoba poszukująca zatrudnienia powinna posiadać odpowiednie kwalifikacje, a także umiejętności związane z poruszaniem się na rynku pracy. Obok kwalifikacji zawodowych i wykształcenia, potwierdzonych stosownymi dokumentami, na znaczeniu coraz bardziej zyskują kompetencje miękkie.

Absolwent, niezależnie od profilu kształcenia czy rodzaju stanowiska pracy na jakie aplikuje, powinien dysponować zestawem kompetencji miękkich, bez których znalezienie i utrzymanie zatrudnienia jest niezwykle trudne. Kompetencje takie są oceniane przez pracodawców już na wstępnych etapach rekrutacji i selekcji kandydatów. Dlatego konieczne wydaje się tworzenie i rozwijanie innowacyjnych metod aktywizacji zawodowej i społecznej bezrobotnych absolwentów studiów wyższych, uwzględniających szczególnie kompetencje intra- i interpersonalne.

Wyjściem naprzeciw oczekiwaniom szeroko rozumianego rynku pracy wydaje się być Kwestionariusz Istotnych Kompetencji w Poszukiwaniu Zatrudnienia (KIK-PZ). Został on opracowany w ramach projektu pt. *Istotne kompetencje w poszukiwaniu zatrudnienia*, realizowanego przez Polską Fundację Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” wraz z partnerem – Organizacją Pracodawcy Lubelszczyzny „Lewiatan”.

Kwestionariusz Istotnych Kompetencji w Poszukiwaniu Zatrudnienia (KIK-PZ) przeznaczony jest dla osób z wykształceniem wyższym pozostających bez zatrudnienia, które w przeciągu 12 miesięcy od ukończenia szkoły wyższej nie podjęły pracy. Metoda służy do diagnozy kompetencji miękkich, ogólnych, pożądanych przez pracodawców oraz kompetencji specyficznych związanych z procesem poszukiwania pracy przez absolwentów studiów wyższych. Kompetencje osoby poszukującej zatrudnienia definiowane są jako zbiór obserwowalnych charakterystyk: wiedzy, umiejętności (praktycznych, interpersonalnych), postaw (wartości etyczne) oraz zdolności, cech osobowości, które umożliwiają skuteczne poszukiwanie zatrudnienia, ale także satysfakcjonujące wykonywanie pracy i sprostanie oczekiwaniom pracodawców.

Kwestionariusz Istotnych Kompetencji w Poszukiwaniu Zatrudnienia został opracowany w podejściu psychometrycznym, stosowanym w psychologii. KIK-PZ jest obiektywny, wystandaryzowany, trafny, rzetelny

i znormalizowany oraz spełnia wszystkie warunki stawiane profesjonalnym testom psychologicznym przez Pracownię Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego czy American Psychology Association (APA).

Metoda składa się z 70 twierdzeń pogrupowanych w 14 wymiarów – kompetencji ogólnych (*Adaptacyjność, Komunikacja, Kreatywność i inicjatywa, Odpowiedzialność, Otwartość, Planowanie, Radzenie sobie ze stresem, Współpraca, Wytrwałość, Zarządzanie czasem*) i specyficznych związanych z poszukiwaniem zatrudnienia (*Aktywność na rynku pracy, Autoprezentacja w trakcie rozmowy kwalifikacyjnej, Planowanie i zorganizowanie w poszukiwaniu zatrudnienia, Przygotowanie dokumentów aplikacyjnych*).

Opracowana metoda jest innowacyjna, efektywna, łatwa w użyciu oraz przydatna nie tylko dla absolwentów szkół wyższych

Narzędzie automatycznie generuje informację zwrotną dla badanego (CV kompetencji) na temat poziomu kompetencji oraz obszarów deficytowych (luk kompetencyjnych) wraz ze wskazaniem potrzeb szkoleniowych i ścieżek rozwoju kompetencji ocenionych na poziomie niskim. Oprócz samego elektronicznego kwestionariusza, wychodząc naprzeciw potrzebie zwiększania poziomu kompetencji u części absolwentów, w ramach projektu opracowano także 14 programów szkoleń odpowiadających wszystkim diagnozowanym kompetencjom.

Kwestionariusz Istotnych Kompetencji w Poszukiwaniu Zatrudnienia dostępny jest bezpłatnie na stronie internetowej: www.ankieta.istotnekompetencje.oic.lublin.pl. Obliczanie wyników oraz generowanie informacji zwrotnej dla badanego dokonuje się automatycznie.

► Kariera zależy od wielu czynników. Jednym z nich są kompetencje miękkie. W ich określaniu pomaga Kwestionariusz Istotnych Kompetencji w Poszukiwaniu Zatrudnienia

Fot. istockphoto.com

Badanie Kwestionariuszem Istotnych Kompetencji w Poszukiwaniu Zatrudnienia jest łatwe i bardzo szybkie, może być przeprowadzane indywidualnie lub grupowo. Z metody KIK-PZ mogą korzystać samodzielnie bezrobotni, jak również doradcy w czasie indywidualnego doradztwa zawodowego lub doradztwa grupowego. Choć innowacyjna aplikacja komputerowa nie wymaga udziału doradcy zawodowego, to rozmowa doradcza po badaniu, bazująca na wynikach KIK-PZ, wydaje się być cennym elementem w planowaniu rozwoju zawodowego bezrobotnego absolwenta studiów wyższych. Jedynym warunkiem, jakie musi spełnić badany chcący poddać się badaniu istotnych kompetencji w poszukiwaniu zatrudnienia, jest dostępność komputera z podłączeniem do sieci internetowej.

Opracowana metoda jest innowacyjna, efektywna, łatwa w użyciu oraz przydatna nie tylko dla absolwentów szkół wyższych wchodzących na rynek pracy, ale także dla doradców zawodowych, coachów, trenerów, pośredników pracy, pracowników instytucji rynku pracy. Kwestionariusz KIK-PZ może być również cennym narzędziem wspomagającym pracodawców, którzy chcą wyselekcjonować, a następnie zatrudnić jak najlepszych pracowników na konkretne stanowisko. Niewątpliwym walorem metody jest fakt, że powstała ona nie tylko na bazie specyficznego

nurtu teoretycznego, ale również stworzono ją jako efekt szeroko zakrojonych konsultacji z pracodawcami, właścicielami lubelskich firm.

Ufamy, że dzięki stosowaniu tego innowacyjnego narzędzia będzie możliwa wieloaspektowa diagnoza, która zwiększy szansę na rozwój kompetencji osób kończących studia wyższe i tym samym przyczyni się do lepszego funkcjonowania tej grupy docelowej na rynku pracy. Mamy nadzieję, że dzięki KIK-PZ także pracodawcy w łatwy i względnie obiektywny sposób będą mogli dobierać odpowiedni personel.

Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VI – Rynek pracy otwarty dla wszystkich – projekty innowacyjne, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wiesław Talik, Michał Wiechetek
Fundacja „OIC Poland”

Realizator projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” z siedzibą w Lublinie
ul. Gospodarcza 26, 20-213 Lublin
tel. 81 710 46 30
www.oic.lublin.pl

Droga do lepszej współpracy prowadzi przez Lubelszczyznę

Sąsiedztwo jest szansą, która stwarza duże możliwości aktywizacji przygranicznych regionów. Tworzenie trwałej współpracy między Polską, Ukrainą i Białorusią jest podstawą strategii rozwoju graniczących ze sobą obszarów. Wymaga ona jednak lepszej koordynacji. W tym pomagają projekt wsparty przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Jednym z jego elementów są spotkania organizowane w Lublinie, gdzie przedstawiciele partnerskich regionów dyskutują nad sprawniejszym współdziałaniem.

Wiosną 2014 roku została przyjęta Strategia Transgraniczna, przygotowana z inicjatywy Województwa Lubelskiego. Opracowanie wspólnej strategii było wypełnieniem wspólnych umów o współpracy międzyregionalnej, które zostały podpisane pomiędzy Województwem Lubelskim, a Regionami Wołyńskim, Lwowskim i Brzeskim.

– Głównym założeniem prac nad Strategią Transgraniczną było wypracowanie wspólnych celów i priorytetów oraz katalogu najważniejszych przedsięwzięć rozwojowych w perspektywie do 2020 roku, w tym w odniesieniu do nowej edycji Programu Polska – Białoruś – Ukraina na lata 2014 – 2020 – podkreśla Bogdan Kawałko, dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej w Urzędzie Marszałkowskim w Lublinie.

Projekt przyczyni się też do budowy nowego typu dialogu społecznego. W efekcie nastąpi pobudzenie procesu rozwoju regionów przez promowanie dobrosąsiedzkich stosunków

Obecnie transgraniczne regiony zmagają się z brakiem rozwiązań, które usprawniałyby koordynację działań różnych instytucji współpracujących z partnerami z zagranicy. Wpływają na to różnice w systemach ustrojowych i gospodarczych oraz poziom rozwoju. Aby każdy z regionów mógł wypełnić zobowiązania wynikające ze strategii, musiały powstać wspólne narzędzia i mechanizmy, które ułatwiły współpracę transgraniczną. Umożliwią one płynną wymianę informacji, dokonywanie uzgodnień skutkujących bardziej efektywnym wykorzystaniem potencjałów sąsiadujących ze sobą obszarów oraz przełamaniem dotychczasowego, negatywnego oddziaływania granicy.

Ważnym krokiem na drodze do wdrażania Strategii Transgranicznej, podjętym przez regiony partnerskie, jest

realizacja projektu *Wypracowanie systemowych rozwiązań i mechanizmów na rzecz koordynacji działań współpracy transgranicznej*, współfinansowanego ze środków samorządu województwa lubelskiego oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Projekt został wyłoniony w konkursie *Wsparcie wymiaru samorządowego i obywatelskiego polskiej polityki zagranicznej 2015*. Jest ważnym elementem współpracy. Wysokość dotacji z MSZ wynosi 68,6 tys. zł, natomiast jego łączny koszt to 126,3 tys. zł.

– To instrument wsparcia działań samorządów i społeczności lokalnych z zakresu współpracy międzynarodowej, który nie tylko pozwala przybliżyć polskiemu społeczeństwu założenia i priorytety polityki zagranicznej, ale także włącza do debaty publicznej partnerów regionalnych, których głos i aktywna praca wspierają konstytucyjne organy państwa odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków polskiej polityki zagranicznej – wyjaśnia dyrektor Bogdan Kawałko.

Zgodnie z przyjętym założeniem wdrożenie wypracowanych mechanizmów ułatwi i wpłynie na wzmocnienie zdolności samorządów terytorialnych, władz administracyjnych i innych podmiotów do budowania partnerstw transgranicznych, podejmowania nowych inicjatyw oraz zapewnienia systemowej pomocy w opracowywaniu i realizacji wspólnych projektów. Przyczyni się to również do wzmocnienia zdolności władz regionalnych w zakresie monitorowania, ewaluacji i aktualizacji prowadzonej polityki transgranicznej.

Ten cel zostanie osiągnięty z pomocą utworzonego Zespołu Zarządzającego oraz dyskusji z przedstawicielami czterech regionów partnerskich. Służą temu spotkania warsztatowe zorganizowane w Lublinie w ramach trzech Grup Tematycznych:

- » współpraca gospodarcza, nauka i szkolnictwo wyższe,
- » środowisko naturalne, kultura i turystyka,
- » infrastruktura komunikacyjna i graniczna.

Oprócz przedstawicieli władz regionalnych w spotkaniach Grup Tematycznych uczestniczą specjaliści i eksperci reprezentujący różnych partnerów.

Fot. istockphoto.com

► Współpraca Województwa Lubelskiego z Regionami Wołyńskim, Lwowskim i Brzeskim wymagała lepszej koordynacji. W jej poprawie pomógł projekt współfinansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Dotychczas w ramach prac Zespołu Zarządzającego ds. Wdrażania Strategii Współpracy Transgranicznej Województwa Lubelskiego, Obwodu Lwowskiego, Obwodu Wołyńskiego i Obwodu Brzeskiego 2014–2020 odbyły się trzy spotkania tematyczne. Dotyczyły one:

- » współpracy gospodarczej, szczególnie dostarczaniu kompletnej i aktualnej informacji o warunkach prowadzenia działalności i podmiotach gospodarczych regionu transgranicznego oraz promocji gospodarczej obszaru transgranicznego;
- » nauki i szkolnictwa wyższego, przede wszystkim upowszechnienia systemu bolońskiego we wszystkich uczelniach regionu transgranicznego, a także dostosowywania oferty edukacyjnej uczelni do zmieniających się wymagań gospodarki opartej na wiedzy, z uwzględnieniem gospodarki transgranicznej;
- » infrastruktury komunikacyjnej i granicznej, w tym m.in. poprawy dostępności drogowej do przejść granicznych, rozszerzenia strefy małego ruchu granicznego oraz zwiększenia liczby transgranicznych powiązań komunikacyjnych.

Poza wypracowanym modelem współpracy, efektem projektu będą koncepcje wspólnych przedsięwzięć. Na ich

realizację będzie można pozyskać dofinansowanie z różnych programów pomocowych. Wypracowane w ramach projektu rozwiązania pozwolą ujednoczyć zasady współpracy oraz w istotny sposób wpłyną na efektywność i jakość kształtowania polityki rozwoju i współdziałania pomiędzy regionami. Projekt przyczyni się też do budowy nowego typu dialogu społecznego. W efekcie nastąpi pobudzenie procesu rozwoju regionów przez promowanie dobrosąsiedzkich stosunków oraz ich przygotowanie do prowadzenia długofalowego dialogu politycznego i międzykulturowego.

W listopadzie w Lublinie odbędzie się konferencja kończąca realizację ministerialnego projektu. W jej trakcie przedstawione zostaną wypracowane w jego ramach rozwiązania umożliwiające prawidłowe przygotowanie i realizację wspólnych inwestycji i inicjatyw transgranicznych wynikających ze Strategii Transgranicznej. – *Konferencja zakończy się zawarciem specjalnego dokumentu, który ułatwi wdrażanie zapisów i założeń Strategii Transgranicznej* – wyjaśnia dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej. Tzw. dokument wdrożeniowy podpiszą przedstawiciele władz województwa lubelskiego wspólnie z partnerami z Obwodu Brzeskiego, Lwowskiego i Wołyńskiego.

Olga Grzechnik

Departament Polityki Regionalnej

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Wypracowanie systemowych rozwiązań i mechanizmów
na rzecz koordynacji działań współpracy transgranicznej

Projekt współfinansowany ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych

Kampania o naborach

Czas na nowe Fundusze Europejskie to hasło kampanii informującej o pierwszych konkursach w nowym Regionalnym Programie Operacyjnym. Kampania ma trafić przede wszystkim do samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych z województwa lubelskiego. Jej organizatorem jest Urząd Marszałkowski w Lublinie.

Kampania wystartowała 1 września. Potrwa do końca listopada. Jej celem jest poinformowanie mieszkańców województwa o pierwszych konkursach w Regionalnym Programie Operacyjnym 2014–2020, w których będzie można otrzymać unijne dofinansowanie. Nabory zostały

► Tego typu reklamy pojawiły się na citylightach w Lublinie

ogłoszone we wrześniu. Projekty mogą składać przede wszystkim samorządy lokalne, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe. Właśnie na dotarciu do tych grup z komunikatem o nowych środkach unijnych szczególnie zależy władzom województwa.

– *Nowy Regionalny Program Operacyjny to dla nas duże wyzwanie. Mamy do dyspozycji 2,23 mld euro. Chcemy, wspólnie z beneficjentami, wykorzystać je na dalszy rozwój naszego regionu w oparciu o wsparcie z Unii Europejskiej* – mówi Sławomir Sosnowski, marszałek województwa lubelskiego.

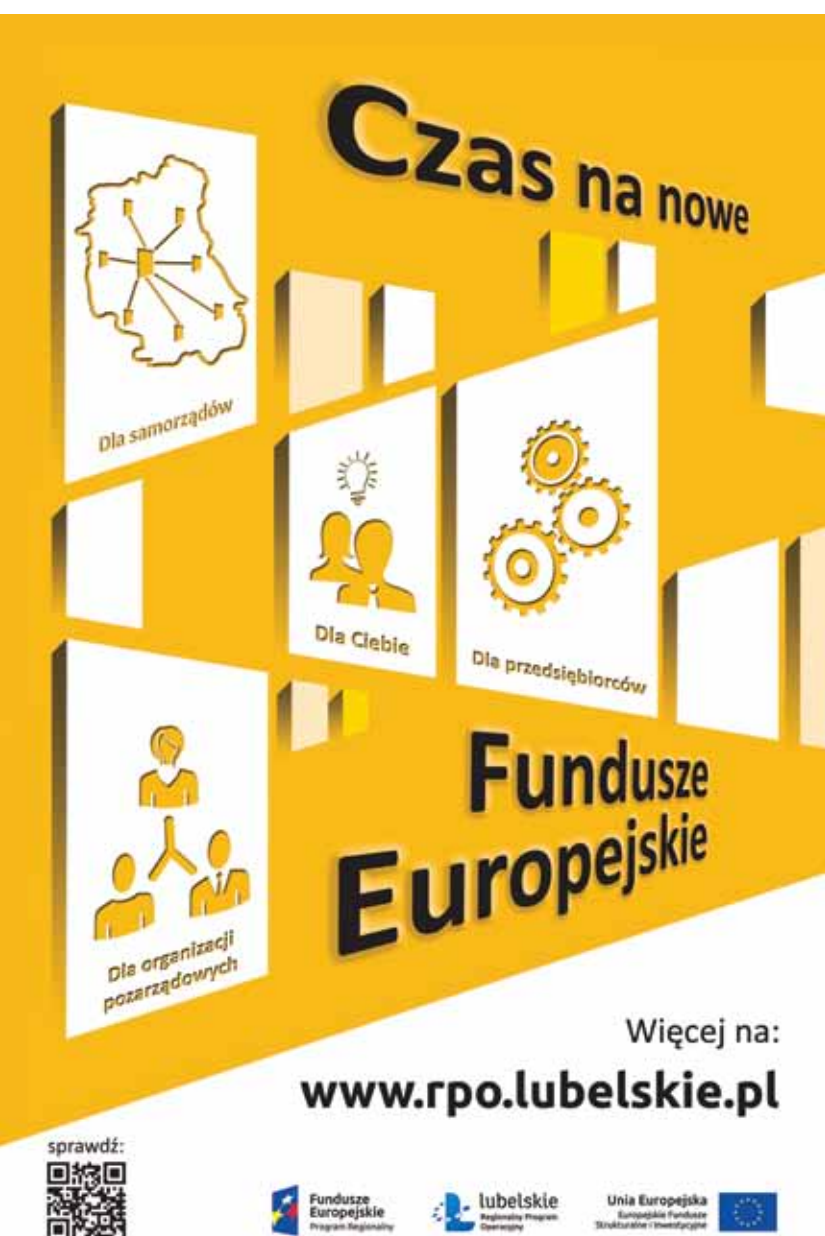
W kampanii zostało wykorzystanych 40 citylightów, 600 plakatów i 1100 reklam na rączkach umieszczonych w autobusach komunikacji publicznej oraz 100 ekranów LCD w miejskich autobusach w Białej Podlaskiej, Chełmie, Kraśniku, Lublinie i Zamościu, a także w pociągach przewozów regionalnych. Informacje o konkursach pojawiają się również w prasie (w dziennikach i tygodnikach) oraz w rozgłośniach radiowych w regionie. Ważnym elementem kampanii jest Internet.

– *Internet pozwala precyzyjnie trafić z przekazem do interesujących nas odbiorców. Dlatego część działań kampanii zrealizujemy wyłącznie w sieci, np. mailing do przedsiębiorców, promocję w Google, na Facebooku i największych ogólnopolskich portalach internetowych* – podkreśla Paweł Walkiewicz z lubelskiej agencji marketingowej Don Brando, wykonawcy kampanii na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego.

Przeprowadzenie jednej kampanii dotyczącej Regionalnego Programu Operacyjnego rocznie jest obowiązkiem Zarządu Województwa. Według wymogów Komisji Europejskiej kampanie powinny docierać do jak największej liczby mieszkańców województwa. Stąd muszą wykorzystywać różne formy komunikacji (m.in. audycje radiowe, reklamę w prasie i Internecie itp.), co wpływa na ich koszt. Środki na tegoroczną kampanię (w tym głównie zakup mediów i powierzchni reklamowych) w całości pochodzą z budżetu RPO, z części zarezerwowanej na informowanie o programie i jego promocję.

Paweł Florek

Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnego

Piękniejszy Tomaszów Lubelski

Nowe drogi, monitoring, amfiteatr, siłownię pod chmurką i skatepark. Tak dzisiaj wygląda odnowiona starówka Tomaszowa Lubelskiego. To jeden z ostatnich projektów zrealizowanych z pomocą środków unijnych Regionalnego Programu Operacyjnego 2007–2013. Dotacja wyniosła ponad 8,6 mln zł.

► W styczniu 2015 roku władze Tomaszowa Lubelskiego podpisały z Zarządem Województwa umowę na dofinansowanie rewitalizacji starówki. Tomaszów potrzebował przede wszystkim lepszych dróg i parkingów w centrum miasta oraz przestrzeni, gdzie mieszkańcy będą mogli spędzać czas wolny. Zaniedbany park z pewnością takim nie był.

Teraz to już zupełnie inne miejsce. – *Jednym z najbardziej atrakcyjnych elementów parku jest nowa fontanna, która poprawia jego estetykę i daje ochłodę* – podkreśla Wojciech Żukowski, burmistrz Tomaszowa Lubelskiego.

Park zmienił swój wygląd. Obok nowych alejek, zieleni, oświetlenia i monitoringu pojawiło się w nim kilka elementów, których nie było poprzednio. Jednym z nich jest siłownia na świeżym powietrzu. Na miejscu zniszczonej muszli koncertowej powstał amfiteatr. Jest też nowoczesny skatepark. – *Słyszałem, że korzysta z niego młodzież z Hrubieszowa, Biłgoraja, a nawet Lublina* – przyznaje gospodarz miasta.

Nowe oblicze parku zobaczymy w pełni w przyszłym roku, kiedy zasadzona roślinność zdąży się już ukorzenić i zakwitnąć.

**Departament
Zarządzania
Regionalnym
Programem
Operacyjnym**

pon.-pt. 7:30-15:30
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 67 38, fax: (81) 441 67 40
e-mail: drpo@lubelskie.pl

**Departament
Wdrażania
Europejskiego
Funduszu Rozwoju
Regionalnego**

pon.-pt. 7:30-15:30
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 67 50, fax: (81) 441 65 76
e-mail: rpo@lubelskie.pl

**Departament
Wdrażania
Europejskiego
Funduszu
Społecznego**

pon.-pt. 7:30-15:30
ul. Czechowska 19, 20-072 Lublin
tel.: (81) 441 68 43, fax: (81) 441 68 53
e-mail: efs@lubelskie.pl

**Lubelska Agencja
Wspierania
Przedsiębiorczości
w Lublinie**

pon.-pt. 7:30-15:30
ul. Wojciechowska 9a, 20-704 Lublin
tel.: (81) 462 38 12, (81) 462 38 31
fax: (81) 462 38 40
e-mail: info.lawp@lubelskie.pl

**Wojewódzki
Urząd Pracy
w Lublinie**

pon.-pt. 7:30-15:30
ul. Obywatelska 4, 20-092 Lublin
tel.: (81) 463 53 63
e-mail: punkt.konsultacyjny@wup.lublin.pl

**Główny Punkt
Informacyjny
w Lublinie**

pon. 7:30-18:00; wt.-pt. 7:30-15:30
ul. Stefczyka 3b, 20-151 Lublin
tel.: (81) 441 68 64, (81) 441 68 65
e-mail: kontakt@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Białej Podlaskiej

pon. 7:30-18:00; wt.-pt. 7:30-15:30
ul. Warszawska 14, 21-500 Biała Podlaska
tel.: (83) 343 58 44, fax: (83) 342 28 82
e-mail: bialapodlaska@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Chełmie

pon. 7:30-18:00; wt.-pt. 7:30-15:30
pl. Niepodległości 1, 22-100 Chełm
tel.: (82) 565 19 21, fax: (82) 563 02 08
e-mail: chelm@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Zamościu

pon. 7:30-18:00; wt.-pt. 7:30-15:30
ul. Partyzantów 94, 22-400 Zamość
tel.: (84) 638 02 67, fax: (84) 639 31 34
e-mail: zamosc@feu.lubelskie.pl

Lokalny Punkt Informacyjny w Puławach

pon. 7:30-18:00; wt.-pt. 7:30-15:30
ul. Centralna 9, 24-100 Puławy
tel.: (81) 886 61 26, (81) 886 61 27
e-mail: pulawy@feu.lubelskie.pl

